

доклъ е върлувала болестъта. Умрълитъ се търкаляли по улицитъ на селата и градоветъ, по двороветъ, или се увонявали въ кжщи безъ да има нѣкой да ги погребе. Всѣки бѣгалъ отъ „чумавия“, защото знаеялъ, че щомъ се докосне до него, веднага ще заболѣе и ще умре. „Чумави“ хора оставяли паритъ си на улицата и никой не смѣялъ да ги земе.

Въ тогавашнитъ врѣмена на простота и суевѣрие, когато не е имало ни лѣкари, ни наука, народътъ вѣрвалъ, че чумата и холерата сж нѣкакви пакостни сжщества, зли богини, които морятъ хората за нѣкакви тѣхни грѣхове. Нѣкои вѣрвали, че тѣ приличатъ на „кучка“, „котка“, грозна, сбръчкана въ лицето баба и т. н. Никой не зималъ, каквито и да било мѣрки срѣщу болестъта. И тя, оставена на своята воля и на свобода, тръшкала подъ редъ, докогато се насити и най-сетнѣ се умори, па прѣстане, — изгубва се нѣкждѣ.

Сега вече не е така. Всички знаемъ, че чумата и холерата сж болести, причинени отъ едни дребнички животинки, които влизатъ въ човѣка и много бързо се размножаватъ, та му поврѣждатъ органитъ и оттова той умира.

Днесъ добръ различаватъ чумата отъ холерата. Ученитъ сж издирили микробитъ отъ едната и отъ другата.

Чумата иде отъ Азия и слѣдъ като се навърлува, изчезва сѣкашъ пакъ тамъ. Нейнитъ заразителни микроби се прѣнасятъ отъ пѣтници, отъ хаджни, отъ търговци и други хора, които идатъ отъ Азия. Кога човѣкъ заболѣе отъ чума, по слабинитъ, подъ мисцитъ, задъ ушитъ и по врата му изкачатъ цирки, набѣбнали червени топки, които нарастватъ колкото жълди, а нѣкога колкото кокоши яйца. Цѣлата кожа на болния се зачервѣва, нему се вие свѣтъ, огънь го избива, главата му се върти и често повръща. Повечето заболѣли умиратъ, а които не умратъ, съ мѣсеци сетнѣ не могатъ да се поправятъ отъ болестъта. Чумнитъ микроби сж кжси прѣчици. Обаче срѣщу тѣзи пакостни микроби ученитъ гамѣриха цѣрь. Тѣ развѣдиха изкуствено подобни